

СПРАВА «ЛУПАШКУ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF LUPASHKU v. UKRAINE)

(Заява № 57149/14)

Стислий виклад рішення від 24 квітня 2025 року

Заявниця працювала на місцевому сільськогосподарському підприємстві, якому належав житловий будинок. Згідно з твердженнями заявниці вона перебувала на обліку як особа, яка потребувала житла. На початку грудня 2004 року вона звернулася із заявою до органу приватизації Березівської міської ради щодо приватизації квартири № 2 у місті Березівка Одеської області (далі – квартира № 2). У січні 2005 року виконавчий комітет Березівської міської ради (далі – виконавчий комітет) задовольнив цю заяву та прийняв рішення про приватизацію згаданої квартири та видачу заявниці свідоцтва про право власності. У незазначену дату прокуратура Березівського району отримала заяву від пана П., який стверджував, що заявниця незаконно проникла та зайняла його квартиру. Під час перевірки прокурор встановив, що заявниця не проживала (і не була зареєстрована) у квартирі на момент її приватизації, і не перебувала на обліку як особа, яка потребувала житла або покращення житлових умов, а довідка, яка була необхідна для подання заяви заявниці про приватизацію про те, що саме вона була наймачем квартири № 2 – було підроблено. Прокурор також встановив, що у липні 2000 року заявниця приватизувала та отримала свідоцтво про право особистої власності на іншу квартиру в тому ж будинку, а саме, квартиру № 3. На підставі цих висновків у грудні 2009 року прокурор подав протест до виконавчого комітету з вимогою скасувати його рішення щодо приватизації заявницею квартири № 2 та її свідоцтво про право власності. Наступного дня виконавчий комітет задовольнив протест прокурора. У лютому 2010 року П. приватизував квартиру № 2, отримав свідоцтво про право власності та зареєстрував у ній себе та членів своєї сім'ї. У квітні 2011 року Березівський районний суд Одеської області (далі – районний суд) скасував рішення виконавчого комітету щодо задоволення протесту прокурора. Він також скасував свідоцтво про право власності П. на квартиру № 2 та зобов'язав зняти його та членів його сім'ї з реєстраційного обліку в квартирі. Районний суд зазначив, що під час приватизації квартири у 2005 році заявниця сплатила борг, який П. накопичив за комунальні послуги, а також відхилив аргумент П., що заявниця двічі скористалася своїм правом на приватизацію, що було заборонено. У жовтні 2012 року Одеський апеляційний адміністративний суд (далі – апеляційний суд), не зазначивши на які докази він посилався, дійшовши таких висновків, скасував зазначену постанову та відмовив у задоволенні позовних вимог заявниці про скасування рішення виконавчого комітету та свідоцтва про право власності П. на квартиру. Апеляційний суд також постановив, що вимоги заявниці про визнання П. та членів його сім'ї такими, що «втратили право користування квартирою» не могли бути розглянуті в адміністративному провадженні, і тому в цій частині провадження було закрито. У

лютому 2014 року Вищий адміністративний суд України залишив без задоволення касаційні скарги як заявниці, так і відповідачів. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконне позбавлення майна – квартири, яку вона приватизувала та в якій проживала декілька років – на користь іншої особи. Розглянувши всі надані йому матеріали, Європейський суд зазначив, що апеляційний суд, ухвалюючи постанову не на користь заявниці, стверджував про права П. на квартиру, не наводячи жодного детального аналізу чи чіткого посилання на докази. Європейський суд зазначив, що є сумнівним існування вагомих підстав для перевірки прокурором скарги П., який ніколи не володів квартирою, а лише був її наймачем багато років до того, як поїхав з міста. Також не можна ігнорувати, що перевірка була зосереджена на ймовірній підробці документа, виданого заявниці на підтвердження її заяви про приватизацію квартири № 2, але не згадувалося про шахрайські дії самої заявниці. На підставі цієї перевірки та подальшого протесту прокурора, виконавчий комітет ухвалив рішення скасувати своє рішення про задоволення заяви заявниці про приватизацію. Навіть припустивши, що підозри у підробці місцевим посадовцем могло бути достатньо для складення протесту прокурором і вимоги скасувати свідоцтво про право власності заявниці, це питання не розглядалося в аналізі національних судів в ході провадження. Європейський суд також наголосив, що національні суди вищих інстанцій не навели жодного аналізу того, що заяву П. про приватизацію було задоволено майже через два місяці після скасування права власності заявниці на підставі протесту прокурора, , але водночас, не навівши жодного аналізу цього питання, відмовили у скасуванні свідоцтва П. Водночас Європейський зауважив, що аргумент щодо можливої «подвійної» приватизації був відомий національним судам, щонайменше апеляційному суду, але жодного аналізу цього питання наведено не було. Національні суди також не розглядали оплату, здійснену заявницею в ході приватизації квартири № 2. Беручи до уваги наведені міркування, Європейський суд дійшов висновку, що національні суди не забезпечили ретельного та всебічного розгляду справи заявниці та не навели належних підстав для скасування її права власності на квартиру та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
3. Постановляє, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 2 000 (дві тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в

якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.